

ШЛЯХИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

*Герасимчук О.Л., старший викладач к.п.н.,
Житомирський державний технологічний університет
м. Житомир, вул. Чуднівська 103, Україна
gef.kpn@rambler.ru*

Ефективне вирішення екологічних проблем, які все частіше та дедалі гостріше постають перед людством залежить від запровадження дієвих механізмів регулювання екологічної безпеки.

Проте в умовах загострення екологічної кризи, посиленої уваги потребують не лише проблеми дотримання екологічного законодавства, але й питання екологічної освіти населення.

Розвиток інноваційних технологій потребує нового осмислення, докорінного перегляду екологічної підготовки майбутніх фахівців, відповідальних за екологічну безпеку навколишнього середовища, підвищуючи рівень екологічної компетентності майбутніх інженерів.

В умовах сьогодення спостерігається підвищений попит на високваліфікованих спеціалістів, майбутніх управлінців та господарювальників, освіта яких не завжди пов'язана з екологічними знаннями, але й з можливістю обґрунтовано та творчо вирішувати економіко-правові питання пов'язані з діяльністю підприємства, моделювати та розраховувати можливі ризики діяльності підприємства та унеможливити економічні прорахунки. Проте досить часто випускники, особливо технічного спрямування, незважаючи на певний об'єм знань та практичних умінь, виявляються нездатними реалізувати ідеї та принципи екологічної поведінки у своїй професійній діяльності. Успішна реалізація цього завдання потребує пошуку шляхів удосконалення професійної екологічної освіти, що ґрунтуються на нових прогресивних концепціях, впровадженні науково-методичних досягнень та новітніх технологій.

Поява екологічної освіти, як зазначають вчені, пов'язана зі зміною культурних парадигм. Ці ж причини є основою еволюції екологічної освіти від «природоохоронної» моделі до «наукової» та, врешті, до концептуальних моделей. Вища екологічна освіта є продовженням базової середньої освіти на більш високому рівні у системі безперервної багатоступеневої освіти, з метою формування у студентів високої екологічної культури, глибоких екологічних знань та біосферного світогляду, підготовка бакалаврів, спеціалістів і магістрів у всіх сферах екологічної, практичної, управлінської, освітньої та наукової діяльності. Проте, всі сфери людської діяльності супроводжують взаємодію суспільства та природи, тому важливим є визначення оптимальних характеристик фахівця – молодого спеціаліста. Отже з природничо-наукового напрямку акценти зміщуються на соціально-проблемний характер екологічної освіти, що відповідає за соціалізацію свідомості майбутніх фахівців. Зміна свідомості – досить повільний процес, який потребує зміни не одного покоління громадян, для формування нового ставлення до світу. Екологічна освіта виступає самостійним елементом формування екологічної свідомості, водночас виконує інтегративну роль у всій системі освіти. Екологічна свідомість ґрунтується на ідеологічних і моральних цінностях, але передбачає їх індивідуальне осмислення. Освітні процеси відходять від колективного до особистісно орієнтованого підходу до навчання і виховання особистості.

Важливою складовою модернізації екологічної освіти виступає глобалізація суспільних відносин. Глобалізація передбачає формування єдиного комунікативного простору, що ґрунтується на застосуванні новітніх інформаційних технологій, водночас характеризується збільшенням взаємодії між регіонами та державами у різних сферах діяльності, в тому числі соціальній та екологічній сферах. Проте, найважливішим у модернізації екологічної освіти, залишається завдання масового переходу до внутрішнього екологічного самоконтролю особистості. На відміну від зовнішнього контролю, який є характерним для традиційного суспільства, внутрішній самоконтроль забезпечує здатності особистості приймати екологічно виважені рішення та нести всю повноту екологічної відповідальності за їх реалізацію.

Провідним напрямом модернізації екологічної освіти, як і в цілому освітньої системи України, визначають компетентнісну стратегію, в основі якої лежить принципово нове цілепокладання у педагогічному процесі, що полягає у переміщенні акцентів із знань та вмінь як результатів навчання на формування компетенцій. Сучасні стандарти вищої освіти виводять на перший план у підготовці майбутніх інженерів екологічну компетентність, як складову професійної компетентності.

Перспектива модернізації екологічної освіти ґрунтується на перебудові інформаційно-освітнього простору, пошуку шляхів ефективного формування екологічної культури та екологічної свідомості особистості й суспільства, формування системи пріоритетів і цінностей екологічної безпеки. Реформування екологічної освіти та виховання має здійснюватися з обов'язковим врахуванням екологічних законів, закономірностей, наукових принципів, що діють комплексно в біологічній, технологічній, економічній, соціальній та інших сферах людської діяльності.